

Чернігівський національний педагогічний університет
імені Т. Г. Шевченка
Національний технічний університет України "КПІ"
Чернігівський національний технологічний університет

***Мова. Культура. Комунікація:
дослідження мови та літератури
в глобалізованому світі***

Матеріали VI-ї Міжнародної науково-практичної
конференції (24 – 25 квітня 2015 р.)

***Язык. Культура. Коммуникация:
исследования языка и литературы
в глобализованном мире***

Материалы VI-й Международной научно-
практической конференции (24 – 25 апреля 2015 г.)

***Language. Culture. Communication:
the Study of Language and Literature
in a Globalized World***

Papers of the 6th International Scientific and Practical
Conference (April 24 – 25, 2015)

Чернігів 2015

УДК 811'11 + 811.112
ББК Ш 143
Ш 143.21

Мова. Культура. Комунікація: дослідження мови та літератури в глобалізованому світі: Матеріали 6-ї Міжнародної науково-практичної конференції (Чернігів, 24 – 25 квітня 2015 р.). – Чернігів : Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка. – 2015. – 136 с.

© Колектив авторів, 2015

У збірнику представлені результати сучасних розвідок у галузях лінгвокультурології, семіотики, зіставних студій, лінгвокогнітивних і лінгвопрагматичних досліджень дискурсу, методики викладання мов і літератур, літературознавчого аналізу текстів, прикладних аспектів мовознавства.

Language. Culture. Communication: the Study of Language and Literature in a Globalized World : Papers of the 6th International Scientific and Practical Conference (April 24 – 25, 2015). – Chernihiv : ChNPU, 2015. – 136 p.

The abstracts demonstrate the results of recent research in the fields of linguo-cultural and comparative studies, semiotics, linguo-cognitive and linguo-pragmatic planes of discourse studies, methods of teaching language and literature, literary text analysis, applied linguistics.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Відповідальність за достовірність результатів і коректність посилань несуть автори.

Відповідальний за випуск – *Деркач Н. В.*

ПРОБЛЕМА ТЛУМАЧЕННЯ ФЕНОМЕНУ ХЕДЖИНГ У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

The research focuses on the concept hedging as a mean of expressing the subject position in discourse. Different viewpoints on hedging definition and interpretation are analyzed. The phenomenon hedging is used to introduce nebulosity in speech or a piece of writing. The author concludes that the usage of hedges in discourse is directly connected with the chosen strategies of the discourse subjects and their aims.

У нашому дослідженні ми розглядаємо один із засобів вираження позиції суб'єкта дискурсивної діяльності – ‘*hedging*’ (хеджинг), а також способи представлення цього феномену у сучасній мовознавчій науці. Виходячи з того, що це лінгвістичне явище трактується досить широко, ми робимо спробу систематизувати підходи до його тлумачення, що і зумовило актуальність обраної проблематики. Відтак, нашою метою є дати визначення поняттю *hedging* у сучасній лінгвістиці, а також виявити основні концептуальні аспекти цього феномену в комунікації.

Передумовою вивчення та аналізу *hedging* слугували розвідки теорії "нечіткої безлічі" (*fuzzy set theory*), пов'язаної з іменами У. Вайнрайха і Л. Заде [9]. Так, У. Вайнрайх застосовує термін "металінгвістичний оператор" [8], який став згодом прототипом лінгвістичного феномену *hedging*. Останній виступає як мовний зворот, за допомогою якого мовець будує висловлення, зараховуючи певні речі до певної категорії не в абсолютному, а у відносному обсязі. На думку дослідника, існують терміни, які не можуть бути охарактеризовані ні граматично, ні морфологічно.

В одному з перших досліджень лінгвістичного поняття *hedging* Дж. Лакофф вважав останній словами або фразами, функція яких полягає у тому, щоб представити речі неоднозначно, маючи на увазі, що індивіди сумніваються у точності інформації, яку вони викладають у процесі спілкування або у своїх публікаціях. У дослідженні феномену *hedging* при цьому домінували такі виявлені

комунікативні стратегії, як спроба приховати особисту невпевненість комунікантів, прагнення не піддавати себе небезпеці, бути ввічливим і скромним по відношенню до адресата. Замість того щоб висловити судження як факт, комуніканти часто використовують перепону – *hedging*, щоб дистанціюватися, уникнути прямого висловлення [5]. Такі перепони можна вважати дискурсивними елементами, які слугують деякою сполучною ланкою між істинною інформацією і фактичною інтерпретацією автора.

Hedging також називають обмеженням і затемненням (*qualification and toning-down*) висловлень або тверджень з метою скорочення ризику, пов'язаного зі сказаним [7, с. 515–516]. Розмитість і невизначеність як основні атрибути *hedging* поширюються не тільки на слова, а й на увесь комунікативний простір, що й ускладнює однозначне трактування цього явища. Так, Дж. Ербен під терміном *hedging* розуміє особливі мовні сигнали, що використовуються для обмеження або пом'якшення істинності власних висловлень [3, с. 16].

Дослідник Г. Кольде пов'язує *hedging* з просторовими концептами, які він відносить до групи невизначених нечітких концептів, або ж до класу простих бінарних концептів. Останні можуть повністю змінюватися у результаті так званих лінгвістичних перепон, отриманих з простої класифікації за граматичними критеріям або відповідно до типу слів, оскільки вони виступають як окремі лексеми, підрядні речення, суфікси, наголос або навіть як паралінгвістичні засоби (гнів, підморгування) [4, с. 855–862].

Оскільки *hedging* трактується досить широко, існують також деякі категоріальні синонімічні терміни. Так, із поняттям *hedging* пересікається поняття модальності – будь-яке висловлення, у якому мовець виражає своє ставлення до його достовірності [6, с. 86]. Серед інших термінів виділяють пом'якшення висловлення (*mitigation*) [2, с. 141]. Цей процес передбачає зменшення впливу іллокутивної сили висловлення. Применшення (*understatement*) вважається стилістичним прийомом, що дозволяє комунікантам знижувати категоричність судження та виступає засобом дистанціювання [1, с. 21].

На основі розглянутих підходів до тлумачення та розуміння феномену *hedging* у сучасній лінгвістиці було встановлено, що останній є універсальним дискурсивним засобом, який характеризує смислове навантаження тексту або висловлення.

Література

1. Марюхин А. П. Непрямая коммуникация в научном дискурсе (на материале русского, английского, немецкого языков) : автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.19 / Марюхин А.П.; УРАН института языкознания. – Москва., 2010. – 24 с.
2. Ярхо А. В. Смягчение (митигация) как когнитивный компонент модели реализации неуверенности в речи // Вісник Харківськ. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – 2000. – № 500. – С. 140–144.
3. Erben, J. Sprachliche Signale zur Markierung der Unsicherheit oder Unschärfe von Aussagen im Neuhochdeutschen / J. Erben. Berlin: Akademie Verlag, 1994. – S. 26.
4. Kolde, G. Probleme der Beschreibung von Heckenausdrücken im allgemeinen einsprachigen Wörterbuch / G. Kolde. Berlin: de Gruyter, 1989. – S. 805–814.
5. Lakoff, G. Hedges: A Study in Meaning Criteria and the Logic of Fuzzy Concepts / G. Lakoff // Papers from the regional meeting of the Chicago linguistic society. Chicago, 1972. – Vol. 8. – P. 183–228.
6. Palmer, F. Modals and actuality / F. Palmer // JL, 1977. Vol. 13. – P. 1–23.
7. Wales, L. A Dictionary of Stylistics / L. Wales. New-York: Longman, 1989. – 875 p.
8. Weinreich U. On the Semantic Structure of English. Cambridge: The MIT Press, 1966. – P. 142–217.
9. Zadeh, L. Fuzzy-Set Theoretic Interpretation of Linguistic Hedges / L. Zadeh // Journal of Cybernetics, 1972. – № 2. – P. 4–34.

Гаценко І. О.

*Чернігівський національний технологічний
університет*

МЕТАФОРА В УКРАЇНСЬКИХ ЗАГАДКАХ

The author considers some unique features of metaphor in the Ukrainian riddles, basing on the degree or type of similarity between the denotation and significate of riddles reveals several types of the Ukrainian metaphorical riddles, tells that S. G. Lazutin undertakes the similar classification of the Russian riddles, and presents the

ЗМІСТ

Калита А. А. Перспективні напрями сучасних фоносемантичних досліджень.....	3
Колесник О. С. Міфосеміотика в сучасному мовознавстві: на шляху до квантової лінгвістики	7
Хоменко І. А. Інтерпретація радіодрами Орсона Уеллса і Говарда Коха "Війна світів" в сучасній аудіовізуальній культурі.....	10
Алексієвець О. М. Просодичні засоби впливу у мовленні британських політиків.....	15
Борисов О. О. Природа інформаційного впливу у діалогічних дискурсивних практиках.....	18
Бурка Н. А. Уточнене визначення фонемі як основної одиниці фонемного рівня.....	22
Васильєва О. Г. Мистецтво як комунікативний феномен.....	25
Волинець А. А. Транскультурний розвиток семантики поняття "Хаос" в добу Середньовіччя.....	28
Ганжа І. В. Проблема тлумачення феномену <i>хеджсинг</i> у сучасній лінгвістиці.....	31
Гаценко І. Г. Метафора в українських загадках.....	33
Деркач Н. В., Коркодас Є. Д. Методика електроакустичного аналізу швидкості англійської вимови.....	36
Іванишина В. П. Проектна робота у навчанні іноземної мови в немовному вищому навчальному закладі.....	39
Капітова Т.С. Характеристика програми реформ у сфері освіти "Гонитва до вершини" у США.....	44
Кормільцина С. Ю. Новітні форми та методи навчання як підґрунтя для реалізації пізнавальної діяльності студентів.....	47
Корнєва З. М. Особливості реалізації принципу проблемності у навчанні студентів ВТНЗ англійської мови професійного спрямування.....	51
Лепеха Е. В. Основные проблемы в организации работы по иностранному языку со студентами-заочниками.....	53
Литвин С. В. Навчання студентів нелінгвістичних вищих навчальних закладів написання інформаційних сторінок.....	58
Литвиненко Ю. М. Функціонування геральдичних символів у комунікативному просторі англійської художньої літератури	61
Марченко В.В. Емоційна складова мовленнєво-музичної комунікації..	65

Матвеева И. В. Когнитивно-коммуникативная парадигма «персональность» в немецкоязычной проповеди.....	69
Местхарм О. А. Проблеми організації автономної навчальної діяльності студентів нелінгвістичних спеціальностей.....	74
Ольховик М. В. Вплив сучасних соціально-комунікаційних технологій на функціонування феномену ресентименту.....	77
Пікун Л. В. Особливості впровадження інтерактивних конспектів на лекції.....	80
Плисов Е. В. Немецкий религиозный текст в условиях глобализации.....	85
Репех Н. В. Когнітивно-риторичні механізми впливу в агломовному журнальному дискурсі.....	88
Росстальна О. А. Квест як сюжетна основа повісті Т. Янссон "Мумі-троль і комета".....	92
Светенок Л. К. До проблеми інтертекстуального компаративного аналізу.....	94
Селиванов С. А. Национально-маркированные формы общения во время бракосочетания или венчания в англоязычных странах.....	98
Славова Л. Л. Актуальні проблеми зіставного мовознавства у когнітивно-дискурсивному ракурсі.....	102
Сокирська О. С. Соціолінгвістичні особливості просодичного оформлення англійських висловлень відмови класу причин "не можу".....	105
Тараненко Л. І. Просодичне оформлення структурно-фабульних елементів англійських народних загадок.....	108
Федун Л. М. Пам'ять як компонент усного перекладу	112
Фурс Т. І. Реферативний переклад як вид транскодування інформації.....	115
Чередник Т. П. Проблема фрагментованого сприймання/мислення у професійній підготовці майбутніх учителів літератури.....	117
Yakovenko I. V. A Brief History of the Inaugural Poetry in the U.S.	122
Yakovenko T. N. Teaching Culture.....	125
Yusukhno S. I., Korets T. V. Multimedia and Network Technologies in ESP Teaching.....	128